

A francia cukorrépa-termelők és a KAP

A francia cukorrépa-termesztőket tömörítő CGB¹ éves kongresszusára december 11-én került sor, a hagyományoknak megfelelően Párizsban. Az eseményen külön fórum foglalkozott a KAP – és érthetően a cukorkvóták – jövőjével, ami egyértelműen alapvetően meg fogja határozni a francia mezőgazdaság sorsának alakulását az elkövetkezendő egy évtizedben. Egyértelműen kijelenthető, hogy a francia cukorrépa-termelők minden tőlük telhetőt megtesznek annak érdekében, hogy elérjék a cukorkvóta-rendszer 2020-ig történő megtartását (a jelenlegi föltételek mellett) arra való hivatkozással, hogy még nem elég versenyképes az ágazat és nincs kész a teljes nyitásra.

Xavier Beulin, az FNSEA elnöke vitaindítójának elején leszögezte, olyan KAP-ra van szükség, ami lehetővé teszi a mezőgazdaság termelékenységének és népességmegtartó erejének megtartását, továbbra is biztosítja, hogy a francia mezőgazdaság és élelmiszer-ipar a külkereskedelmi mérleg javításának megkerülhetetlen eszköze legyen, figyelembe veszi a környezettel és más területekkel kapcsolatos társadalmi elvárásokat. Álláspontja szerint a KAP esetében először büdzsé kell, utána lehet beszélni annak fölhasználásáról. Elismerik François Hollande köztársasági elnök kiállítását a KAP költségvetésének megtartása mellett, a zöldítés kapcsán viszont elmondta, még Franciaországban sem egységesek az ezzel kapcsolatos álláspontok, de mindenképpen gazdaságra szabottan kell ezt kezelni és megoldást kell találni a környezetvédelmi előírások és a termelés szinten tartásának összhangba hozására. A konvergenciát illetően megjegyezte, a javaslat jelenlegi formájában nem felel meg a francia mezőgazdaság érdekeinek, ezt mindenképpen érdemben kell kezelni. Kiáll a CGB törekvései, azaz a cukorkvóták érvényben tartását szolgáló akciók mellett, szerinte ezeket legalább 2020-ig meg kell tartani. Nem látja értelmét a támogatási rendszer egy részének tervezett regionalizálásához, szerinte ez mindenképpen ellentétes hatást váltana ki, ezt a lehetőséget csupán egyes intézkedésekre lehet alkalmazni, de nem általános formában. Megjegyezte továbbá, a francia gazdák versenyképességét rontja, hogy a francia állam számos esetben szigorúbb szabályok betartását követeli meg a gazdáktól, mint Brüsszel vagy a többi tagország, ami sérti a versenysemlegességet.

A jövőre vonatkozóan nagyon fontos a K+F támogatása, ezt akkor lehet leghatékonyabban alkalmazni, ha létezik egy, a gazdálkodók befizetéséből fölálló alap, ami kiegészítheti az állami forrásokat ezen a területen. A másik ilyen terület a gazdaságok anyagi helyzetének stabilizálása, szerinte ehhez nem elég a különböző konstrukciókat tartalmazó biztosítási rendszer, arra lenne szükség, hogy a gazdaságoknak lehetőségük legyen a „jó évek” árbevételének részbeni átvitelére a „rosszabb évekre”, amivel el lehetne kerülni számos gazdaság pénzügyi okokra visszavezethető nehéz helyzetbe kerülését. Aláhúzta, a francia mezőgazdaság legnagyobb erejét, értékét a sokszínűsége jelenti, ezzel tud hatékonyan alkalmazkodni a folyamatosan változó kihívásokhoz, ezért minden lehető eszközzel meg kell azt őrizni.

Beulin szerint érthető, hogy a dolgok jelenlegi állásában mindenki próbálja a saját álláspontját védeni, de azt kell szem előtt tartani, hogy pragmatikusak legyünk, de ne naivak, védjük meg saját álláspontunkat barikádok építése nélkül. Ez azt is jelenti, hogy nem kell önként lemondani azokról az eszközökről, amiket a világ többi országa alkalmaz. Megjegyezte, elfogadhatatlan számára, ha nem lehet tisztán látni egyes kérdésekben, vagy menet közben változnak a szabályok. Erre jó példa, ami most veszélyezteti az első generációs bioetanolgyártókat – míg 2004/05-ben az akkori kormányzati biztatásra mintegy 1,2 milliárd eurót investáltak a gyártásba azzal, hogy a második generációra való átállás 2020. környékén

¹ [Confédération générale des planteurs de betterave](#)

várható, most azt kellene elfogadniuk, hogy idő előtt bezárhatják a gyáraikat. Megjegyezte továbbá, az elmúlt években a gazdálkodóknak nagyon komoly feladatot jelentett a teljesen új piaci helyzethez való alkalmazkodás, az árak olyan mértékű ingadozást mutattak, amire korábban soha nem volt példa – 2011. őszén például egy napon belül nagyobb áringadozások voltak, mint 2007. előtt egy teljes év alatt!

A német parasztszövetség elnöke, **Joachim Rukwied** hozzászólásában aláhúzza, az EU jövője nem lenne biztosítható stabil mezőgazdaság és vidéki környezet nélkül, ezért a KAP-nak is a jövőre kell fókuszálnia, amit egy állandó és kiszámítható költségvetésnek kell kísérsnie. Igazat adnak a francia gazdáknak abban, hogy a KAP – és az uniós költségvetés – kapcsán szükséges egy minél előbbi döntés, de leginkább **jó döntésre** van szükség, még ha annak meghozatalához több időre is van szükség. A KAP egyes tervezett intézkedéseiről szólva elismerte, hogy a német gazdák álláspontja nem minden esetben egyez a francia gazdákéval, erre az egyik nagyon jó példa a konvergencia, amit Németországban gyakorlatilag befejezettnek tekintenek. Megértik ugyanakkor, hogy a francia gazdáknak ehhez még időre van szükségük, ahogy nem egyformán kezelik a zöldítés kérdését is. Aláhúzza, a versenyképesség kérdése megkerülhetetlen, a gazdáknak szükségük van minden uniós tagországban olyan intézkedésekre, amik a versenyképességüket javítják, csak így tudnak érdemi választ adni a gazdasági és társadalmi kihívásokra és így tudják kihasználni a harmadik országokban jelentkező piaci lehetőségeket. Megjegyezte, szükség van bizonyos piacsabályozási eszközökre, amik nem jelentenek teljes állami szabályozást, de mégis valamilyen formában segítenek a piaci zavarok elkerülésében. Erre nagyon jó példa a szőlő telepítési jogok megtartása, valamint a cukorkvóták 2020-ig való érvényben tartása, mindkettőt messzemenően támogatják a német gazdák is.

Joachim Rukwied szerint a jelenlegi cukorkvóta-rendszer nem csak a termelők, de az ipar és az európai fogyasztók számára is számos előnyt jelent, de senki nem felejtette még egyelőre, mekkora áldozatot hozott a cukorágazat a 2006-os reform során, mennyi üzemet zártak akkor be és hány munkahely szűnt meg. Szerinte a Bizottság most ugyanezt akarja újra előidézni és ezt senki nem szeretné. Ezt a véleményt képviselik a francia termelők is – mondta Alain Jeanroy a CGB főigazgatója -, akik szerint ha 2015-ben szűnnek meg a kvóták, 1,2 millió tonnányi cukor termelése válik egyik pillanatról a másikra fölöslegessé annak minden következményével együtt, a legnagyobb piacvesztés pedig az izoglükóz piacán következne be. A termelők készek kilépni a világpiacon, de csak 2020. után – húzta alá.

Yves Madre (Dacian Ciolos kabinetjének tagja) megjegyezte, azon túl, hogy szükség van a KPA céljainak megvalósítását lehetővé tevő költségvetésre, el kell érni, hogy a korábbi KAP-reformok során „zárkózottá” vált KAP újra nyisson a társadalomra, mivel társadalmi elismerés nélkül nem lehet a polgárokkal elfogadtatni a gazdáknak járó támogatásokat – ennek egyik jó példája a zöldítés végrehajtásának szükségessége, de megfelelő körülményekkel. Meggyőződése, hogy a cukorkvóták megszüntetése nem jelenti a piac teljes liberalizálását, de ha továbbra is marad a mostani rendszer, az egyértelműen versenyhátrányt jelent az uniós termelőkre nézve. Ezt az állítását nem hajlandók elfogadni a francia cukorrépa-termelők, akik szerint még nem készültek föl arra, nem eléggé versenyképesek ahhoz, hogy szembenézzenek a világpiacon kihívásaival. Madre szerint csúsztatás nyolcvan bezárt üzemet emlegetni a 2006-os cukorpiaci reform kapcsán, mikor azóta 2 millió tonnával nőtt az EU cukorfinomítási kapacitása. Megjegyezte, a konvergencia még jó ideig nem jelenti azt, hogy minden egyes tagország pontosan ugyanazon a szinten lesz, mert egyelőre akkorák a szociális és más különbségek és ezeket nem lehet egyik napról a másikra kiegyenlíteni. Pillanatnyilag az uniós gazdák között akár négyszeres különbségek is lehetnek, ezt szeretnék egy ésszerű határ alá csökkenteni.

Alain Jeanroy, a CGB főigazgatója Hubert Védrin korábbi külügyminiszter hozzászólását bevezetvén megjegyezte, a tárgyalások jelenlegi állásában mindenképpen szerettek volna egy független, külső szemlélő véleményét is megismerni, ezért hívták meg a korábbi politikust. **Hubert Védrin** kifejtette, nem kétséges, hogy a világ és ezen belül a mezőgazdaság képes lesz az élelmezési kihívásoknak való megfelelésre, de azt egyelőre nem lehet megjósolni, milyen úton és milyen – többek között geopolitikai – konfliktusok árán. Tagadhatatlan, hogy a világ jelenleg egy spekulációktól sem mentes gazdasági versenyben él, ahol nyilvánvaló, hogy a gazdaság valójában önmaga körül forog, miközben nagyon komoly nyomás nehezedik a mezőgazdaságra. A tárgyalások nem csupán politikusok, országok és ország-csoportok között folyik, a „palettát színesítik” az egyes lobbicsoportok és NGO-k is, ez utóbbiak önmagukban is rendkívüli sokszínűséget jelentenek, befolyásuk tagadhatatlan, céljaik nem mindig teljesen világosak. Nem mentesek az egymással párhuzamos, de ellentétes tendenciák sem – míg az ázsiai országokban fölfutóban van a cukorfogyasztás, az európai országok zömében egészségügyi okok miatt szeretnék ezt csökkenteni. Egy olyan multipoláris világban élünk, amikor a globális versenytől a mezőgazdaság sem függetlenítheti magát. Ami Európát illeti, szerinte mindig is egyfajta föderális rendszerre emlékeztető struktúra lesz, de valódi föderációvá nem alakul a későbbiekben sem, mivel a nemzetállami sajátosságokat az egyes országok meg kívánják őrizni, De Gaulle-t idézve ugyanis „nem lehet rántottát csinálni kemény tojásokból”. Az EU szempontjából azonban a mezőgazdaság mindig is stratégiai kérdés lesz, az Unió és az USA számára pedig mindig lesznek olyan nagy kérdések, amiknél esetleges egyetértésük esetén is folyamatosan szembe találják majd magukat egy vagy több fölemelkedő hatalommal. A világban tapasztalható tendenciákat azonban nem lehet megállítani, visszafordítani, de nincs helye a teljes liberalizációnak, bizonyos mértékű szabályozottságra mindig is szükség lesz, ezek megalkotásában pedig elengedhetetlen a bizonyos szintű szövetségek megalakítása. A valós világban az sincs kizárva, hogy adott esetben kimarad egy lépcsőfok a fejlődésben (pl. a vezetékes telefon nélküli állapotból valakik egyenesen a mobiltelefonia világába lépnek), amin nem szabad meglepődni, hanem alkalmazkodni kell hozzá. Ugyanez igaz a mezőgazdaságra is, szükség van a folyamatos alkalmazkodásra, de el kell kerülni a lehetetlen helyzeteket.

Eric Laine, a CGB elnöke mintegy ezer résztvevő előtt Stéphane Le Foll miniszternek címzett szavaiban az idén ősszel kialakult helyzetre hívta föl először a figyelmet – az ország északi részén a kifejezetten csapadékos időjárás miatt néhány ezer hektárról nem sikerült időben betakarítani a cukorrépat, és a kongresszus időpontjában is mintegy másfél ezer hektáron kétséges a helyzet. A másik fontos üzenete a bioetanol-ágazat helyzete és a cukorkvóták megtartásának kérdése volt, szerinte ezeken a területeken mindenképpen arra van szükség, hogy a francia kormány és a Bizottság egyaránt változtasson jelenlegi álláspontján. Ami az országban kialakult helyzetet és az energetikai átmenettel kapcsolatos vitát illeti, a cukorrépa-termelők szerint semmi nem indokolja az első generációs bioetanolk bekeverési arányának limitálását és a pénzügyi kedvezmények szűkítését és fokozatos megszüntetését. Véleményük az, hogy amikor Brazília 20-ról 25%-ra növeli a bekeverési arányt, amerikai számítások szerint pedig ez a típusú energiahordozó csupán 1%-ban befolyásolja a terményárakat, a kormány (és Brüsszel) döntését nem tudják elfogadni. Különösen akkor nem, ha ezek után a bioetanolt importálni fogja az ország, noha energetikai függősége már így is nagyon jelentős, a külkereskedelmi mérleg horribilis hiányát pedig jelentős részben az energiahordozók importja okozza. Laine szerint el kell ismernie a kormánynak a répacukor-alapú bioetanol-gyártás környezetvédelmi, gazdasági és társadalmi előnyeit és nem szabad olyan naivnak lenni, hogy azt képzeljük, ha az EU önkorlátozást vezet be, mások is követni fogják a példáját – a WTO-tárgyalások ékes bizonyítékai ennek ellenkezőjére. Megjegyezte,

messze nem teljesült az a 2005-ben a biológiai üzemanyagok fejlesztéséről szóló charta, amiben az olajcégek vállalták, hogy 2010-re a benzinkutak 70%-án lehetőség lesz az SP95/E10 üzemanyag tankolására – az arány még 2012. végén is csak 30%, noha ez az üzemanyag 5-6 centtel olcsóbb, mint a klasszikus benzin, ami a fogyasztókra nézve kifejezetten hárányos.

Nem értenek egyet a konvergencia bizottsági javaslataival és a zöldítéssel sem, attól tartanak, hogy ezek újabb versenytorzító hatásokkal járnak. Megjegyezte, egy tonna előállított cukorra vetítve a francia cukorrépa-termelők harminc év alatt felére csökkentették a fölhasznált nitrogén-műtrágya mennyiségét és hetven százalékkal a növényvédő szer-fölhasználását – szerintük ennek fényében nem szabadna rajtuk újabb környezetvédelmi előírásokat számon kérni. Megítélése szerint nagyon komoly versenyhátrányt okoz az is, hogy Franciaország „pápább akar lenni a pápánál” a nitrát-direktíva és a növényvédőszer-használattal kapcsolatos előírások túlságosan szigorú betartásával, mi érdemben rontja a gazdaságok versenyképességét. Szerinte a francia kormány mentalitása alapvetően tudathasadásos, mivel egyszerre hirdeti a versenyképesség javításának szükségességét és tesz meg mindent azért, hogy ezt ellehetetlenítse. A cukorrépa-termelők számára az jelentene esélyt a versenyképesség javítására, ha a cukorkvóta-rendszer 2020-ig megmaradna. Állítása szerint a 27 tagállamból 14 támogatja a kvótarendszer meghosszabbítását (*de a miniszter közbekérdezése ellenére sem sorolta föl ezeket*), ami eleve nem igazolja a Bizottság és a ciprusi elnökség azon állítását, miszerint ugyanannyi ország van a javaslat mellett mint ellene. Különösen akkor nem, tette hozzá, ha a támogató országok adják a szavazatok kétharmadát! Megítélése szerint a 2006-os cukorpiaci reform is oka annak, hogy az EU cukorból importra szorul, a jelenlegi vita háttérében pedig komoly ipari lobbi-csatákat vélelmez. Állítja, az említett reform óta a portugál és egyesült királyságbeli cukorgyárak egyre inkább kénytelenek szembenézni az új, termelékeny olasz és spanyol üzemek jelentette konkurenciával, ám ahelyett, hogy beismernék, rossz stratégiát választottak a restrukturáció helyett, a közösséggel akarják „elvitetni a balhét” – szerencsére a Bizottság ezt nem hajlandó vállalni.

Stéphane Le Foll a kongresszust záró beszédében a bioetanol helyzetével kapcsolatosan megjegyezte, amikor a 7%-os bekeverési arányról, mint az első generációs bioetanol felső határról szóló döntés született², a helyzet már alapvetően más volt, mint korábban, azóta globális szinten olyan változások, piaci folyamatok következtek be, amiket nem lehet figyelmen kívül hagyni és képesnek kell lenni arra, hogy egy korábbi döntést szükség szerint módosítani lehessen. Az adókedvezmények fokozatos szűkítésekor pedig azt kellett figyelembe venni, hogy az ország gazdasági helyzete egyszerűen nem bír el többet – ezek olyan kérdések, amik alól a cukorrépa-termelők sem vonhatják ki magukat teljesen, érvelt a megjelentek előtt. A környezetvédelmi kérdések kapcsán elismerte a cukorrépa-termelők erőfeszítéseit, ezzel együtt hangoztatta, elengedhetetlen az, hogy a jövőben ne csak „többet és jobban”, de „másként termelve” állítsa elő termékeit a francia mezőgazdaság.

Kétségtelen továbbá, mondta, hogy a cukor a globális kereskedelmi alkuk egyik meghatározó tényezője, minden erejével azon lesz, hogy ebben a francia termelők érdekeit képviselje és szót emeljen, ha a Bizottság ezzel ellentétes lépésre készül. Ami a KAP-ot illeti, megismételte

² Ahogy a miniszter október 17-i, a francia parlament európai ügyi bizottsága előtti meghallgatása alkalmával is kifejtette, a bio-üzemanyagok esetében támogatja azt az uniós javaslatot, hogy a 10%-os tervezett bekeverési szintet 5%-ra csökkentésük, mivel ez érdemben segíthet az élelmezési problémák enyhítésében azáltal, hogy csökkenti a keresletet az ipari nyersanyagok használt szemestermények iránt. Az első generációs bio-üzemanyagokra adott állami adókedvezmény 2013-ban még az eredeti szinten marad, de 2014-ben már csökken, és 2015. végén teljesen meg is szűnik. Ezzel szemben támogatja a második generációs bio-üzemanyagok fejlesztését, elképzelhetőnek tartja, hogy ezekkel növelni lehet a 7%-on befagyasztott francia bekeverési szintet.

azt a már ismert álláspontját, hogy a KAP költségvetésének csökkentése önmagában nem oldja meg az európai nehézségeket, akik a KAP költségvetését akarják csökkenteni, azok valójában az egész EU költségvetését akarják csökkenteni. Megkerülhetetlen a társadalom bizalmának elnyerése és a társadalmi elvárásoknak való megfelelés biztosítása a környezetvédelem és az élelmiszer-biztonság terén, ezt csak egy hatékony és modern KAP-pal lehet elérni, tudomásul kell venni, hogy másképpen reagálnak a polgárok „általában”, mint fogyasztóként.

A miniszter szerint nagyon nagy veszély, hogy az állattenyésztésben jelentős kapacitásvesztést szenvednek el, ha nem sikerül megfelelő politikával biztosítani az egyes ágazatok közötti egyensúlyt, ez csak kollektív gondolkodással érhető el, ez teremtheti meg az alapot ahhoz, hogy főt lehesse tartani a francia (és uniós) mezőgazdaság sokszínűségét.

Somogyi Norbert, Párizs